

Záznam

ze zasedání mimořádné Plenární schůze Rady hospodářské a sociální dohody ČR, které se konalo dne 29. ledna 2009 na Úřadu vlády ČR

Přítomni: dle prezenční listiny

Program:

1. **Aktuální informace o stavu ekonomiky České republiky**
2. **Začlenění sociálních partnerů do akcí souvisejících s předsednictvím ČR v Evropské komisi**
3. **Různé**

Předkládané materiály:

K bodu 1.:

- **Podkladový materiál MF ČR:** Aktuální informace o stavu ekonomiky ČR a záznam z jednání Pracovního týmu RHSD ČR pro hospodářskou politiku. **Materiál ČMKOS:** Ekonomická krize – pohled odborů. **Materiál KZPS a HK ČR:** náměty řešení současné ekonomické a hospodářské situace.
- **Podkladový materiál MF ČR:** zpráva o změnách příjmů kapitol, výdajů kapitol a deficit SR na r. 2009 při zpomalení odhadovaného meziročního růstu HDP na 3%, 2% a 1%.

Přílohy:

- Prezenční listina
- Stanovisko ASO k hospodářské krizi České republiky
- Požadavky ČMKOS na řešení důsledků hospodářské krize
- Návrhy KZPS a podnikatelských svazů ČR na opatření vedoucí ke zmírnění současné ekonomické krize
- Výzva vládě, oběma komorám Parlamentu ČR a politickým stranám (KZPS)
- Požadavky na krátkodobá opatření (SP ČR)
- Podklady na jednání Národní ekonomické rady vlády
- Seznam akcí CZ PRES

Průběh jednání

K bodu 1.:

Jednání zahájil a řídil předseda vlády ČR a předseda RHSD ČR Ing. Mirek Topolánek (dále předsedající). V úvodu konstatoval, že řešení současné krizové situace nebude jednoduché a vyzval všechny ke spolupráci a ke zmírnění napjetí. Připomněl dosavadní vývoj. První etapa krize, která ještě ČR naplno nepostihla, ale již omezila obchodování vládních bondů, zmrazila mezibankovní styky a poskytování úvěrů. Druhá vlna se již naší ekonomiky plně dotýká. Neposkytují se úvěry na profinancování zakázek. Může však přijít i vlna třetí, která v dominovém efektu postupně zlikviduje řadu podnikatelských subjektů a ve svém důsledku ohrozí finanční instituce.

Jedná se o krizi důvěry, která není odstranitelná finančními nástroji. Finanční injekce naopak může krizi prodloužit. Vláda již v minulosti začala s kroky, které krizi mohou zmírnit a převzala garanci nad vklady v bankách. Takřka zdvojnásobila v minulosti investice do infrastruktury, pod tlakem přidala prostředky na platy státních zaměstnanců a snížila sociální pojištění. Nyní již půjde spíše o budování malé infrastruktury, budování veřejných staveb, které bude vláda iniciovat a kde bude prostor pro použití volného kapitálu. Vláda přijala plán řešení, který se podobá opatřením Německa. Některé kroky se již realizují, další se diskutují.

Vláda se bude zabývat situací, kde zakázky jsou, ale není financování. Dále možnostmi uplatnit na trhu vládní obligace a přípravou na vstup do eurozóny. Připravují se jednání vlády s centrální bankou.

Předsedající zdůraznil, že toto jednání se uskutečňuje proto, aby každá strana mohla prezentovat svoje názory, ale hlavně náměty na řešení. Vláda se bude odpovědně všemi náměty zabývat.

Na úvod předsedajícího navázal ministr financí Ing. Miroslav Kalousek. V úvodu sdělil pozici ČR vůči EU. ČR odvedla 35,5 mld. Kč a vyčerpala 58,3 mld. Kč. Zatím to je nejlepší výsledek ČR. Upozornil na materiál, který byl rozeslán včera a byl věnován odhadovaným změnám státního rozpočtu. Vláda provedla dvě zásadní operace. Z rezervních fondů kapitol bylo odebráno vše, co tam bylo, za roky 2004 – 07 a bylo převedeno do příjmů. Ministr financí sdělil, jak byla výsledná částka použita, včetně částky 31,7 mld. Kč, která byla použita na snížení schodku. Tím je celkový schodek 73,3 mld. Kč a jsme na hranici kritéria vstupu do eurozóny. Toto kritérium se nesmí překročit. V této souvislosti upozornil na možná rizika, kromě jiných, hlavně na vysoké náklady na dluhovou službu, kde úroky v roce 2009 dosáhnou výše cca 50 mld. Kč.

Konstatoval, že současná krize vznikla krizí důvěry a krizí hypoteční. Existuje velká nedůvěra vůči vládním papírům. Nejedná se o krizi vnitřní, ale o krizi vnější poptávky. S ohledem na to, že 80% produkce jde na vývoz, bude vláda podnikat kroky na podporu exportu. Zvažuje některé další kroky, jako je dočasné zrychlení odpisů, zprůchodnění úvěrových linek a tím pomoci při zajišťování provozního financování. Zvažuje se i otázka slevy na sociální pojištění, která by byla zaměřena na nízkopříjmové skupiny.

Na předchozí vystoupení navázal místopředseda vlády a místopředseda RHSD ČR RNDr. Petr Nečas. Připomněl, že již byla přijata řada opatření podporující export. Potvrdil, že se připravují slevy sociálního pojištění zaměřené na nízkopříjmové skupiny obyvatel. Dále připomněl již schválené snížení sociálního pojištění o 1,5% a navýšení částky na mzdy pracovníků veřejného sektoru. Připravují se kroky na řešení insolvence. Jde o to, aby firmy, kde to půjde, nezanikaly, ale restrukturovaly se. MPSV ČR připravuje i další kroky ke zmírnění negativních dopadů na zaměstnance. Jedná se o návrh na odložení splátek sociálního pojištění za zaměstnance, dále návrh na vyplácení dlužných nároků za mzdou státem, v určených případech a za určených podmínek. Rovněž se připravuje zjednodušení správního řízení o souhlasu o poskytování náhrady mzdy ve výši 60%. V této souvislosti se hledají cesty jak využít prostředky ESF.

Úvodní blok zakončil svým vystoupením předsedající. Konstatoval, že vláda nepodceňuje současnou situaci a hledá průběžnou cestu a možnosti jak zamezit negativním důsledkům stávající ekonomické situace. Musí reagovat na nové skutečnosti, musí být připraven i havarijní scénář. Vláda je připravena všechny své kroky konzultovat a projednávat se sociálními partnery. Očekává, že příště již bude probíhat jednání nad konkrétními návrhy opatření a pro řešení chce získat důvěru sociálních partnerů.

Řízení Plenární schůze RHSD ČR převzal místopředseda vlády a RHSD ČR RNDr. Petr Nečas (dále předsedající).

Jako první reagoval na úvodní vystoupení předseda ČMKOS Milan Štěch. Úvodem připomněl, že s upozorněním na možnou ekonomickou krizi přišli experti ČMKOS již v minulém roce. Konstatoval, že odbory jsou v této tíživé situaci velmi zdrženlivé, ale i orgány ČMKOS jsou pod tlakem své členské základny. Připomněl analýzu, která byla předložena. Aby situace byla jednodušší, byl zpracován program s 11 body, který na místě okomentoval. Odmítl slevu 1,5% na sociálním pojistném jako neefektivní. V souvislosti s dluhovou službou konstatoval, že chybí prorůstová opatření. Pokud budou, bude to znamenat další schodky. Snižování daní nepovažuje za smysluplné. Upozornil, že situace je velmi vážná, pravděpodobně se bude ještě zhoršovat, přinese to negativní sociální dopady a lidé budou hledat viníky. Proto je třeba odložit ideologie a hledat shodu jak se pokusit důsledky krize zmírnit. Bude nutný určitý celoevropský a celosvětový postup. Již dnes se měly projednávat opatření k řešení krize a ne je nyní připravovat. Domnívá se, že NERV nic nevyřeší s ohledem na to, že členové tohoto orgánu nejsou nezávislí. Ocenil určitý posun v jednání vlády, ale postrádá analýzu příčin. Znovu připomněl, že situace je velmi vážná a je třeba se

spojit k jejímu řešení. Proto je také třeba znát skutečný stav. Upozornil na to, že sociální síť bude nedostatečná, není připravená na budoucí krizové období. Je potřeba také počítat s omezeným zdrojem peněz na tyto účely. Výdaje budou vyšší a příjmy pravděpodobně nižší.

V rozpravě pokračovali vicepresidenti SP ČR Ing. Jaroslav Hanák a Ing. Martin Jahn. Ocenili v úvodu novou strategii v energetické politice a bílou knihu MŠ ČR. Konstatovali, že krize je velmi vážná a firmy jsou ve velmi špatném stavu. Některým podnikatelským subjektům by však mohla i pomoci. Za výhodných podmínek by dnes mohli investovat v zahraničí. K tomu je ale potřeby finančních prostředků a ty nejsou k dispozici. Nefunguje mezibankovní styk, zdražují se peníze. Je proto potřeba omezit byrokracii, zrychlit financování ze strany evropských fondů a zjednodušit kofinancování. Nutné je pomoci těm, kteří mají zakázky, zajistit veřejné zakázky (zákon o liniových stavbách), podpořit export. Zde je třeba pomoci vlády. Zrušit opatření, která omezují podnikání. Důležité pro podnikatelskou sféru je stanovení termínu přijetí Eura. Dále je nutné přehodnotit prorůstové výdaje, sledovat efektivitu státních výdajů. Musí fungovat bankovní systém. Stát nemůže banky nahrazovat. Situace je opravdu vážná, ale nechceme v souladu s vládou i odbory obyvatele děsit.

Problém agenturního zaměstnávání otevřel místopředseda ČMKOS Jaroslav Zavadil. Problém stále narůstá a hrozí nárůst kriminality. Proto je třeba situaci řešit. Doporučil setkání premiéra s představiteli bank.

Na přednesená vystoupení reagovali předsedající a ministr financí Ing. Miroslav Kalousek. Konstatovali, že předseda vlády je v trvalém kontaktu s představiteli bank a zástupce bankovního sektoru je členem NERVu. Upozornili na řadu opatření, která byla přijata nyní i v minulosti, včetně řady legislativních změn, bez kterých by nynější situace byla daleko vážnější. Upozornili, že situace v agenturním zaměstnávání se již nyní řeší. Znovu zdůraznili, že příčiny krize jsou vnější, je to pokles poptávky po českém zboží.

Dále vystoupili vicepresident SP ČR Ing. Jaroslav Hanák, předseda KZPS Jan Wiesner a prezident Svazu obchodu a služeb Ing. Zdeněk Juračka. Uvedli, že krize je velmi vážná a proto je třeba hledat velmi rychlá řešení. Základní problém je chování bank. Předseda KZPS upozornil na stanovisko a výzvu KZPS, které budou součástí zápisu. Upozornil, že je třeba rychlé řešení a doporučil, aby se co nejdříve sešli pracovní orgány RHSD ČR pro hospodářskou politiku, pro daně a pojištění a pro sociální otázky, kde by experti všech stran, problémy, náměty a názory, která zde zaznívají, řešili. President SOCR se zmínil o roli obchodních řetězců, jak negativní, ale i pozitivní. Dále zmínil, že problémem je šíření strachu a nejistoty bankami, chybí jim byznys plán. I banky by měli jít do určitých rizik. Ocenil by příliv peněz do cestovního ruchu, protože tyto peníze mají velmi rychlou návratnost.

Dále vystoupil místopředseda OS Kovo Jaroslav Souček. Uvedl, že provádí permanentní monitoring dopadu krize na vývoj zakázek, poskytování provozních úvěrů, zaměstnanosti, pracovních a mzdových podmínek zaměstnanců. K 15. lednu t.r. ukončilo pracovní poměr, nebo je ve výpovědi 11 400 zaměstnanců a to je začátek. Nastal výrazný pokles zakázek, omezuje se výroba, zkracuje se pracovní doba a počet pracovních dnů v týdnu. Řada firem je před konkurzem, ale nikdo tuto skutečnost nezveřejňuje. Banky v současnosti opravdu nepomáhají. Stoupají ceny energií a je snaha o snížení ochrany zaměstnanců, na které ale krize dopadá nejvíce. Vítá opatření MPSV ČR. Problém vidí v tom, že z podniků vysají peníze banky a na ostatní nic nezbude. Navíc má informace, že zahraniční firmy mají tendenci stahovat výroby do mateřských zemí. Varoval před pochybnými firmami, které půjčují peníze za lichvářský úrok a požádal o ochranu před nimi. I on varoval před takřka katastrofickým vývojem.

Dále si vzal slovo ministr dopravy Ing. Petr Bendl. Potvrdil, že vláda se zabývá investiční politikou, ale na druhé straně je třeba snižovat deficit. Uvedl, že MD ČR se podílí na čerpání strukturálních fondů. Za nutné považuje podpořit mobilitu obyvatel. Dále uvedl, že páteční omezení nákladní dopravy v této době opravdu není vhodné a vláda by se tím měla zabývat. Rovněž se již nyní jedná o zjednodušení stavebního řízení.

K oblasti stavebnictví se vyjádřil místopředseda KZPS Ing. Václav Matyáš. Uvedl, že ve stavebnictví pracuje 450 000 lidí. Kromě jiného zmínil problém platebních kalendářů, tj.

problém dlouhých lhůt splatnosti. Pro malé firmy jsou příliš dlouhé lhůty splatnosti likvidační. I on připomněl problém s bankovním sektorem. Konstatoval, že bytová výstavba, která je významnou částí stavebnictví, je letos zajištěna pouze z 20%. Katastrofální je i stav u firem, vyrábějící stavební materiály.

Ing. Jaromír Schubert připomněl jednání minulé Plenární schůze RHSD ČR, kde se hovořilo o úvěrování schválených programů na čerpání z fondů EU. Doporučuje proto doplnit podkladový materiál SP ČR o další dva body:

1. Prostřednictvím ČMZRB zajistit garantování úvěrů na schválené projekty ze strukturálních fondů EU. Prioritně tam, kde projekty jsou podloženy podepsanými smlouvami o poskytnutí dotace, aby nebylo ohroženo čerpání připravených finančních prostředků z EU, tam kde komerční banky v současné době odmítají tyto schválené projekty spolufinancovat (jedená se např. o Regionální operační programy pro podnikatele, Prioritní osa 3.1. cestovní ruch a Prioritní osa 4.1. infrastruktura pro rozvoj podnikání – nemovitosti).
2. Odložit vyhlášení dalšího kola výzev v dotačních programech pro podnikatele, dokud nebude zajištěno financování projektů, které byly schváleny v rámci předchozích výzev.

Předseda OS STAVBA Stanislav Antoniv připomněl zkušenosti Slovenska a jiných států, kde vrcholný orgán tripartity zasedá jednou za čtrnáct dní k řešení aktuální hospodářské situace. Připomněl i některá opatření z minulosti. Zmínil se o shodě, která panuje v pohledu na bytovou výstavbu a na její důležitost. Zmínil se o programu panel, bude se v něm pokračovat, bude mít podporu?

Domnívá se, že toto setkání je začátkem společných jednání, která jsou potřebná k vyřešení krizové situace.

O zkušenostech ze sklářského průmyslu diskutoval JUDr. Vladimír Kubinec, předseda OS sklářského průmyslu. Připomněl, že sklářství, v roce 2007, zaměstnávalo 28 000 zaměstnanců. Vytvořilo aktivní saldo zahraničního obchodu 30mld. Kč. Nyní během tří měsíců zaniklo 5000 pracovních míst. Poukázal na mezery našeho právního systému, který neumožňuje podpořit zaměstnance, kteří jsou ještě v pracovním poměru, ale nedostávají mzdu. Proto podporuje záměr, který přednesl místopředseda vlády RNDr. Petr Nečas. Dále poukázal na nedostatky insolvenčního zákona, který umožňuje bankám odčerpat z účtů firem finanční prostředky a tak jsou banky zvýhodněny proti ostatním věřitelům. Tím vyvstávají obrovské problémy takto postižených zaměstnanců, kteří při nízkých platech nemají úspory. Podobná situace je v porcelánkách. Je to mimořádná situace, která vyžaduje mimořádné řešení a stát by se měl o takto postižené občany postarat.

K otázkám flexibility pracovní síly vystoupil viceprezident SP ČR Ing. Martin Jahn. Konstatoval, že jednou z podmínek přežití některých podniků je potřebná flexibilita a dobré plánování.

Na některé diskutované problémy reagovali ministr financí Ing. Miroslav Kalousek a předsedající. Upozornili, že zvýšením rizik bank, by se ztížila situace v poskytování úvěrů. Program „panel“ za této situace, pro své multiplikační efekty si určitě zaslouží pozornost. K flexibilitě pracovního trhu sdělili, že má sloužit k tomu, aby co nejvíce lidí pracovalo v důstojných podmínkách za slušné mzdy.

K situaci v malých a středních podnicích vystoupil Ing. Břetislav Ošťádal. Upozornil, že tyto podniky zaměstnávají asi 2,5 mil. zaměstnanců. Situace je ve skutečnosti ještě horší, než se nyní říká. 40% podniků hlásí pokles zakázek o 30% až 50% za plné zaměstnanosti. Vyzval vládu k pomoci tomuto sektoru. Není nutné držet neudržitelné podniky. Vítá návrhy MPSV ČR k odložení plateb sociálního zabezpečení. Také on kritizoval neúměrné doby splatnosti.

Bc. Jan Sáběl připomněl slova předsedy vlády o krizi důvěry. I zde je problém důvěry. V prosinci se na Plenární schůzi RHSD ČR dohodla schůzka určených subjektů k problematice „horního zákona“. MŽP ČR schůzku svolává až na 2. března t.r., to znamená v době, kdy bude tento zákon v PSP ČR projednáván. Domnívá se, že je třeba nastolit důvěru i zde na tripartitní půdě. Je třeba, aby důležité zákony, které bude tripartita

projednávat, byly opravdu nejdříve projednány v orgánech RHSD ČR a potom teprve v PSP ČR. Apeloval na zaměstnavatele, aby komunikovali s odbory.

Milan Štěch, předseda ČMKOS, opakovaně vyzval vládu, aby reagovala na předložené požadavky a analýzu ČMKOS. Vyzval k prohloubení komunikace, na které mají zájem. Poté reagoval na některé přednesené názory.

K názorům, na svolání schůzky k „hornímu zákonu“ Bc. Jana Sábela, se připojil předseda KZPS Jan Wiesner. Dále reagoval i na další vystoupení s tím, že projednávané otázky je třeba nejdříve řešit v pracovních orgánech RHSD ČR, ve kterých zasedají odborníci všech zúčastněných stran. Po projednání v těchto orgánech teprve řešit na Plenární schůzi RHSD ČR.

K problémům kofinancování projektů z evropských fondů, které se týkají spolupráce podniků a vysokých škol v oblasti vývoje a výzkumu vystoupil vicepresident SP ČR Ing. Pavel Kafka. Představenstvo SP ČR k tomuto problému přijalo stanovisko, které bude doručeno, aby mohlo být součástí záznamu.

K zemědělské problematice informoval Ing. Miroslav Jirkovský. Upozornil na problematiku produkce mléka a problémy s odběry, s cenami, se zpracováním a zpracovateli. Vyzval k vyrovnaní podmínek v přímých platbách s EU.

K projednávání návrhu daňového řádu vystoupil Ing. Pavel Dušek s tím, že je zamezeno přebírání některých informací z daňového řízení ČSÚ. Upozornil, že tento stav by do budoucna mohl způsobit problémy.

Předseda ASO Bohumír Dufek upozornil na přesouvání podnikatelských rizik na zaměstnance. Ptá se, co udělá vláda pro řadové občany a ne jen pro podnikatele, když reálné mzdy se propadají.

V reakci na toto vystoupení, sdělil ministr financí, že všechna opatření, která se dělají a chystají, směřují k jedné věci, k udržení co nejvyšší zaměstnanosti.

V další rozpravě vystoupil předseda ČMKOS Milan Štěch, předseda ASO Bohumír Dufek, prezident SOCR Ing. Zdeněk Juračka, předseda KZPS Jan Wiesner, vicepresident SP ČR Ing. Jaroslav Hanák a místopředseda ČMKOS PhDr. Zdeněk Málek. Vyjádřili se k předchozí rozpravě, ke svým předloženým stanoviskům, opakovaně doporučili jednání v pracovních orgánech RHSD ČR, které by připravily podklady pro vrcholová jednání, která by měla probíhat častěji. Vláda by měla zveřejnit, jaké kroky již provedla a jaké kroky plánuje v nejbližším období. Je také třeba analyzovat příčiny krize.

K tomu se vyjádřil předsedající, který připomněl rozhodnutí Předsednictva RHSD ČR, které rozhodlo, že ekonomická situace ČR bude projednávána v úvodu každé Plenární schůze RHSD ČR. Očekává však častější jednání.

Dále vystoupili vicepresident SP ČR Ing. Jaroslav Hanák a místopředseda ČMKOS Jaroslav Zavadil, kteří žádali, aby vláda zveřejnila kroky, které již provedla, aby se předložené požadavky staly předmětem jednání expertů a aby se vláda vyjádřila, které z nich akceptuje.

Závěrem vystoupil předsedající s tím, že očekává vyšší frekvenci jednání k řešení současné ekonomické situace. O termínu dalšího jednání a předložení vládního stanoviska rozhodne mimořádné Předsednictvo RHSD ČR, které se sejde příští týden (3. 2. 2009).

Závěr

Plenární schůze Rady hospodářské a sociální dohody ČR po projednání předložených materiálů MF ČR, ČMKOS, KZPS a záznamu z jednání Pracovního týmu RHSD ČR pro hospodářskou politiku

b e r e předložené materiály na vědomí s tím, že

sociální partneři žádají, aby

- **vláda zveřejnila kroky, které již provedla k omezení důsledků hospodářském krize**

- **předložené požadavky byly projednány experty a vláda se vyjádřila, které z nich akceptuje**

K bodu 2.:

S krátkým úvodem vystoupil místopředseda vlády RNDr. Alexandr Vondra. Informoval o připravovaných akcích a o jejich rozdělení. Poslední verze, která byla aktualizována 5.1. t.r. byla v několika exemplářích rozdána a bude přílohou záznamu z této schůze.

V krátké rozpravě vystoupili Předseda ASO Bohumír Dufek a místopředseda ČMKOS PhDr. Zdeněk Málek.

Na jejich vystoupení a dotazy reagoval místopředseda vlády RNDr. Alexandr Vondra a jeho náměstek Ing. Marek Mora s tím, že seznam bude neustále doplňován a aktualizován. Zájemci o účast na akcích se musí domluvit s garantem akce.

Předsedající k tomu uvedl, že na akce, kde je garantem MPSV ČR jsou sociální partneři automaticky zváni.

Závěr

Plenární schůze Rady hospodářské a sociální dohody ČR po projednání informace Sekce místopředsedy vlády pro záležitosti EU

b e r e informaci na vědomí

Zpracoval: Sekretariát RHSD ČR

RNDr. Petr Nečas
místopředseda vlády ČR
a místopředseda RHSD ČR